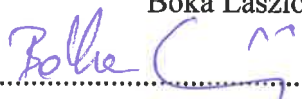

Javaslat a
„[Berger Leó életműve¹]”
települési/tájegységi/ágazati²
értéktárba történő felvételéhez

Készítette:
Bóka László

..... (aláírás)

Budapest, Erzsébetváros, 2023.06.12.

(P. H.)

¹ Kérjük, adja meg a nemzeti érték pontos megnevezését.

² Kérjük, húzza alá a megfelelőt.

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: dr. Kósa Judit Magdolna
Levelezési cím: 1072 Budapest, Dob utca 46/b.
Telefonszám: 06 30 515 7024
E-mail cím: nkosajudit@gmail.com

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: Berger Leó
2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:³:

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☐ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ <u>turizmus és vendéglátás</u>	

a szakterületi besorolás indokolása: vendéglátóipar

3. A nemzeti érték a magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó érték:

- ☐ igen
amely nemzetiség:⁴

- ☐ nem

4. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:

Budapest, VII. kerület, Erzsébetváros, Erzsébet körút 44-46. (a házban élt)

5. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:

☐ <u>települési</u>	☐ tájegységi	☐ ágazati

amely értéktár neve: Erzsébetvárosi Értéktár

6. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása, a megjelölt szakterületi kategória indokolása (amennyiben nemzetiséghez kapcsolódó érték, a nemzetiségi vonatkozások, a nemzetiséghez való kötődés bemutatása):

Berger Leó kávé volt, az Erzsébet körút és a Király utca sarkán - a mai patika helyén - lévő

³ Egy szakterületenkénti kategória megjelölése lehetséges.

⁴ Kérjük, jelölje és nevezze meg, amennyiben magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó az érték.

Berger kávéház tulajdonosa, aki maga is ott, a Rátzky-házban lakott. A Király Színház és Az Est törzshelyének számító Berzserájban mint a vendégeiről mindig jó atyjuként gondoskodó kávést tartották számon. 1919-ig vitte az ipart, majd megvásárolta az Erzsébet körút 44-46. alatti bérházat, amelynek második emeletén élt 1899 és 1904 között Jókai Mór. Berger 1924-ben Jókai-udvarnak nevezte el a házat és emléktáblát helyezett el rajta, valamint kezdeményezte az író méltó síremlékének felállítását, amely 1928-ban meg is valósult a Kerepesi temetőben. Berger Leó 1934-ben, 65 évesen hunyt el, a Kozma utcai temetőben nyugszik. (15/7/25)

7. Indokolás az értéktárba történő felvétel mellett:

Nem csupán több, mint egy évtizeden át élt a kerületben, de odaadón ápolta a szintén Erzsébetvárosban élt és meghalt Jókai Mór emlékét. Kávéháza, a „Berzseráj”, közel 20 éven át működött a Király utca sarkán.

8. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

[MKVM – Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum](#)

[Berger Leó kávéháza \(Báthory\) :: Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum :: MúzeumDigitár \(museum-digital.org\)](#)

[Magyar Nemzeti Digitális Archívum • Berger Leó Kávéház, Budapest. 1908 \(mandadb.hu\)](#)

[Budapesti Negyed 34. 2001/4. \(oszk.hu\)](#)

[Erzsébet körút 58. - A mi Erzsébetvárosunk \(blog.hu\)](#)

Meghalt Berger Leó - Pesti Napló, 1934.03.29.

Kávésok és kávésségédek egyezsége – Pesti Napló, 1907.02.19.

9. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

nincs

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

A Htv. 1. § (1) bekezdés *m*) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek: Saly Noémi Budapest-történész, kávéház-szakértő

2. A javaslatban megadott adatok kezelésére, illetve a benyújtott teljes dokumentáció, - ideértve a csatolt dokumentumok, saját készítésű fényképek és filmek felhasználására is - vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

3. A nem saját készítésű dokumentumok szerepeltetése esetén az adott dokumentum tulajdonosának hozzájáruló nyilatkozata a szabad felhasználásról

Szakmai ajánlás az Erzsébetvárosi Értéktárba

Nérey Dezső, aki 1891-től a Hatvani (ma Kossuth Lajos) utca híres, régi kávéházát, a Kammont vezette, 1893 novemberében vágott újabb üzletnyitásban az Erzsébet körút és a Király utca sarkán. A két üzlet vezetése azonban túl nagy teher volt neki, ezért 1895. július 18-án adta hírül a lapokban, hogy körúti kávéházát átadja Berger Leónak: „Ezen tény által (...) oly kezekbe vélem letenni, ki ezen előnyösen ismert üzletet teljes megelégedésre tovább vezetni fogja.”

Így is lett: Berger, aki korábban Londonban „a Verey kávéház igazgatója” volt, nagyon sikeresen működött. Nála volt a Hunnia Magyar Bicycle Club törzshelye, a „Berzserájba” jártak a „királyszínházak”, Pest legnépszerűbb operettszínházának vezérkara, és egy ideig itt volt minden idők legjobb magyar napilapjának, Az Estnek a szerkesztőségi asztala is.

Berger Leó, aki a kávéház fölött is lakott, hogy mindig kéznél lehessen, a világháború után felhagyott a vendéglátással. (Az üzlet később Pátria néven ért meg újabb sikereket.) Ekkor megvásárolta az Erzsébet körút 44-46. alatti bérházat, ahol Jókai Mór elhunyt, és az író halálának huszadik évfordulóján emléktáblát állíttatott a nevezetes saroklakás alatt, a házfalon, az épület oromzatára pedig felíratta a Jókai udvar szavakat. Annak érdekében pedig, hogy az író saját kívánságának megfelelően szinte láthatatlan nyughelye a Kerepesi temetőben méltó síremlékké váljon, bizottságot szervezett és ötmillió korona kezdőtőkével gyűjtést indított – ha a centenáriumba nem is, de 1928-ra meg is valósult a ma is ott álló, kör alaprajzú oszlopcsarnok.

Vendéglátói és kultuszépítói munkássága alapján úgy vélem, Berger Leó messzemenően érdemes arra, hogy neve bekerüljön a kerület értéktárába.

Budapest, 2023. 06. 13.

Saly Noémi

Budapest-történész, kávéház-szakértő

Forrás: <https://wmn.hu/kult/54516-konyorgom-szeressen--bajor-gizi-megmentette-a-ferje-eletet-aki-kesobb-vegzett-vel>